

Tři ženy a zamilovaný lovec

Svrbí mě Brandl

Vratislav Levínský z Olešnice

Tři ženy a zamilovaný lovec

Svrbí mě Brandl

Inscenace k 350. výročí narození významného barokního malíře Petra Brandla (1668–1735).

„Není malíře od Rýna na východ slavnějšího nežli já. V střídmosti ať žijí ti, kterým Bůh nedal schopnost se radovat.“ Příběh muže, který mohl mít vše, kdyby...

Podezřele současná hra z roku 1730 objevená v srpnu LP 2018 v lékárně U Granátového jablka v hospitálu Kuks. V hlavní roli: Brandl. Přebásnění textu: Levínský.

Inscenační tým

Režie: Petr Hašek

Dramaturgie: Helena Koblischková (Kebrtová)

Hudba: Petr Šmíd, Leonardo Vinci, Heinrich Ignaz Franz Biber, Jan Václav Štich, Jan Dismas Zelenka, Václav Karel Holan Rovenský

Scéna: Ján Tereba

Kostýmy: Kristýna Šrolová

Pohybová spolupráce: Martin Talaga

Odborná spolupráce: PhDr. Andrea Steckerová, Ph.D.

Světla: Vítězslav Koblischka

Zvuk: Ondřej Kohout, Matěj Vejdělek

Produkce: Eliška Seveldová

Hrají

Petrus, malíř: Martin Bohadlo

Wágner, jeho sluha: Petr Šmíd

Helena, Petrova žena: Eva Burešová

Johana, poběhlice: Michaela Váňová

Rudolf, rada würzburského biskupa: Aleš Pospíšil

Otmar, opat břevnovského kláštera: Aleš Pospíšil

František Antonín, hrabě: Aleš Pospíšil

Matyáš, sochař: Aleš Pospíšil

Đábel, čili trochu Helena a trochu Johana:
Michaela Váňová a Eva Burešová

Anděl, čili trochu Johana a trochu Helena:
Eva Burešová a Michaela Váňová

První premiéra 25. listopadu 2018 ve VILE Štvanice

Druhá premiéra 2. prosince 2018 ve VILE Štvanice

Grandiózní, Energické, Inteligentní, Smyslně Svůdné, Laskavé, Empatické, Rytmické, Strhující, Hravé, Okázalé, Fantastické – a především komediální. Takové je divadlo, které vám hrajeme už od roku 2002! Jsme nezávislý profesionální divadelní soubor, který ve své tvorbě propojuje staré tradice s živým, současným divadlem. K barokní inspiraci přistupujeme s autorskou svobodou, mísíme původní s novým, vzletné s přízemním, činohru, zpěvohru, loutkohru i tanec – tak, aby to nás (a tudíž i vás) bavilo.

Geisslers Hofcomoedianten vznikli v roce 2002 v Kuksu při příležitosti založení festivalu barokního umění THEATRUM KUKS. Od té doby vytvořili třicet menších i celovečerních inscenací, vydobyli si uznání publika i kritiky, navštívili řadu festivalů v ČR i v zahraničí (měsíční turné v USA apod.) a založili putovní Festival zámeckých a klášterních divadel. Jejich pražskou domovskou scénou je od listopadu 2014 ostrovní divadelní scéna VILA Štvanice.

Poděkování

Velice děkujeme Janu Lojdrovi, který je iniciátorem celého projektu a který jej zároveň významně finančně podpořil. Za podporu také děkujeme Národní galerii Praha, Andree Steckerové, mecenášskému klubu a zejména Janu Faltýskovi.

Chcete vědět víc o Petru Brandlovi? Navštivte katalog děl Petra Brandla na petrbrandl.eu.

Program připravily: Helena Koblischková,
Nicol Škvarová

Fotografie a grafické zpracování:
Tomáš Glasberger

Logomanuál: Barbora Klimszová

Kontakt

geisslers.cz
vilastvanice.cz

Jsme na sítích

Projekt se uskutečňuje za finanční podpory MK ČR. Magistrát hl. m. Prahy podpořil soubor v roce 2018 dotací ve výši 600 000 Kč.

GEISSLERS
HOF-COMOEDIANTEN

Předmluva

Barokní hra *Tři ženy a zamilovaný lovec* byla nalezena při rekonstrukci lékárny U granátového jablka v hospitálu Kuks v srpnu 2018. Jedná se o zcela jedinečný nález, který ve své podstatě mění pohled na českou kulturu zásadněji než Rukopisy královédvorský či zelenohorský. Nejen, že představuje řemeslně dokonale zvládnutou barokní hru, do značné míry inspirovanou Molièrem a Komenským, hra navíc významně překračuje dobové limity – postavy hry nejsou už jen typy z *commedie dell'arte*, vidíme počátky psychologizace jejich jednání a vlastně první náznaky moderního dramatu. Hlavní postava hry, Petrus, je zjevně inspirována postavou barokního malíře Petra Jana Brandla, což je překvapivé zejména ve světle toho, že hra vznikla kolem roku 1730, tedy ještě za Brandlova života (což také vysvětluje fakt, že Brandl ve hře na rozdíl od skutečnosti umírá na Kuksu a ne v Kutné Hoře). I další postavy mají zcela reálný základ, ať už jde o Brandlovu ženu Helenu Františku Klossovou, radu würzburského biskupa Rudolfa Martina Meelführera, opata břevnovského kláštera Otmara Daniela Zinkeho, sochaře Matyáše Brauna nebo hraběte Františka Antonína Šporka (který ovšem též nese jisté rysy hraběte Černína). V tomto smyslu se jedná o hru výsostně současnou. Přesto všechno postavy hry nepřestávají být obecnými typy, neboť jejich individualizace nepřekračuje hranice aluze v baroku obvyklé. I struktura hry zůstává barokní, neklene se nad ní žádný dějový oblouk, Petrus hrou prochází jako poutník labyrintem světa potkávající dobrodruha, preláta, šlechtice a umělce.

Co se týče autora, jazyk hry ukazuje nejspíše na Jana Floriána Hammerschmidta, jehož autorství ovšem není doposud potvrzeno. Nicméně Hammerschmidtova známá díla, která prokazují jak jeho zálibu v pokleslé poesii (sbírka *V Praze blaze, kdo má peníze*), tak v životopisech významných církevních hodnostářů (*Cruciger, apostolicus idest S. Andreas apostolus in vita, martyrio, morte, miraculis, economiis, etc.*) vyvrací pochybnosti té-

měř dokonale. Kdo jiný z českých barokních spisovatelů by životopisnou hru spojující nízké a vysoké asi napsal?

Geisslers Hofcomoedianten přesto hru v její světové premiéře uvádí – pro jistotu – jako anonymní. Jelikož jsem v okamžiku jejího nalezení byl shodou okolností na návštěvě hostince v Kuksu a byl jsem tak prvním akademikem, který hru spatřil, dovolil jsem si ji přebásnit do moderní češtiny. S originálem se ovšem může laskavý čtenář seznámit v Památníku národního písemnictví, který se, shodou historických okolností, nachází na dohled míst, kde Brandl strávil svůj výjimečně plodný umělecký život.

Vratislav Levínský z Olešnice

Petr Brandl

(1668 Praha – 1735 Kutná Hora) – rebel bez příčiny

Je synonymem barokního umění v Čechách. Byl nejvíce žádaným malířem, také nejlépe placeným umělcem, bohémem, hedonistou, výtečným společníkem, špatným manželem a celoživotním dlužníkem. Jeho otec pocházel z Falknova (dnešní Sokolovsko) a byl krejčím, později výčepním rakovnického piva. Brandl talent zdědil zřejmě po svém strýci Marku Hrbkovi, který byl pražským dvorním zlatníkem. Po nedokončeném studiu na jezuitské škole se dostal do učení ke Kristiánu Schröderovi – malíři nízkého talentu, který však mohl svému žákovi zprostředkovat vstup do císařské hradní obrazárny, jež byla pro Brandla výbornou školou.

Brandl se po vyučení velmi bránil vstupu do malířského cechu – již na počátku kariéry byl malířem vyhledávaným, navíc byl v kontaktu s významnými představiteli z řad šlechty. Ostatně, se šlechtici chodil hrávat do malostranské míčovny – víme o tom díky zapsaným dluhům za rakety a míčky. Nemalé dluhy měl Brandl také v obchůdku jistého pana Cerminattiho, u něhož utrácel za drahá vína, parmskou šunku, španělské biskvity, tabák, pudr a další. Ani tyto skutečnosti nebránily v tom, aby byl žádaným malířem také pro církevní kruhy. Jeho mistrovská díla můžeme obdivovat v klášterním kostele sv. Markéty v Praze-Břevnově, kam dodal šest oltářních obrazů na objednávku břevnovsko-broumovského opata Daniela Zinkeho. Hlubokou uměleckou stopu zanechal také v západních Čechách, kde se nechal vydržovat na panstvích hrabat Kokořovských a zejména Lažanských, pro něž vytvořil do manětínského kostela sv. Jana Křtitele oltářní plátno s Kristovým křtem – scénou zalitou nebeskou září i světlem zšeřelé krajiny u řeky Jordán. Přívál zakázek měl však především díky hraběti Františku Josefu Černínovi, pro něhož vytvořil námětově pozoruhodný obraz *Tři ženy a lovec* a to za vysokou částku 600 zlatých (dnes se dílo nachází v obrazárně cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě). Lovce se setkává se třemi ženami – dvěma kurtizánami a jejich kuplířkou pobízející dívky k náklonnosti k mladému muži, který již

sahá pro mince do měšce. Dílo bylo interpretováno také jako epizoda z evangelijního příběhu o mar-notratném synovi, který prohýřil otcův majetek, až se nakonec stal pasáčkem vepřů a kající se k otci navrátil. V Lukášově evangeliu však není řečeno, že se tak stalo i díky utrácení peněz za lehké děvy. Někteří historikové umění spatřují v lovcově tváři rysy samotného hraběte Černína, o němž víme, že byl náruživým lovcem. Jiní v obraze vidí skrytou tvář malíře.

O Brandlovi víme, že byl vyznavačem bohyně lásky Venuše. Na to si ostatně mnohokrát stěžovala jeho manželka Helena, s níž měl tři děti – nejstarší Maximilián se stal také malířem. Brandl si žil nevázaně a na rodině nezávisle, Helena tak na něm neustále vymáhala peníze. Manželé se obviňovali vzájemně a nakonec Helena slavila své vítězství tím, že dostávala určitou částku z plateb za Brandlova plátna. Malíř se celý život snažil žít na vysoké noze, proto jistý čas podnikal v dolování zlata v Jílovém a pro zlatou horečku nadchnul i několik svých malířských kolegů. Jak moc byl v dolování úspěšný, bohužel nevíme.

Brandl díly oslovoval své současníky zřejmě stejným způsobem jako dnešní publikum. Silou, energií a dynamikou, která číší z obrazů. Používal osobitou techniku malby spočívající v hutných nánosech barev. Jeho malby jsou reliéfní, téměř jako 3D. Do barevné pasty zasahoval také rukama, nehty či násadou štětce. Brandlův rukopis je v jistém ohledu ne nepodobný Rembrandtově vyjadřování a přesto, že Brandl nedosahoval jeho kvalit, pro české malířství měl velký význam. To dokazuje množství kopií pořízených již za jeho života, měl také řadu následovníků a napodobitelů. Z Brandlovy tvorby čerpali malíři generace 19. století – zejména pak Karel Purkyně, ale také zástupci moderny, v čele s Bohumilem Kubištou a Emilem Fillou.

PhDr. Andrea Steckerová, Ph.D.

Divadlo v šerosvitu

Po inscenacích o Valdštejnovi, hraběti Šporkovi či rodu Andreini je zde další kus, kterým chtějí GH přiblížit současnému publiku významné postavy českého i světového baroka. Petr Brandl je osobností dostatečně palčivou, aby okolo ní mohla vzniknout legenda plná ambivalentních vztahů a dějů. A je zároveň osobností, která v době barokní vyznává překvapivě současné (ne)hodnoty, které by se daly shrnout sloganem: „Užívej si.“ Brandl, jak ho představuje text *Tři ženy a zamilovaný lovec*, je umělcem barokně okázalým, ale bez pokory, bez spojení s Bohem.

Hlavní inspirací pro GH je především samo Brandlovo dílo. Misanscény a gestika vycházejí z kompozic konkrétních Brandlových obrazů a každá postava má též svůj předobraz z mistrůvých pláten. Důležitá je samozřejmě práce se světlem s cílem dosáhnout typického brandlovského šerosvitu.

Helena Koblišchková (Kebrtová)

Kdo je kdo?

Rada würzburgského biskupa Rudolf Martin Meelführer byl německý hebraista, jeho disertace *Ježíš v Talmudu* byla první studií věnovanou této problematice. V naší inscenaci vystupuje především jako přítel Brandlův.

Opat břevnovského kláštera Otmar Daniel Zinke byl benediktin a opat břevnovsko-broumovského opatství. Na jeho podnět byl obnoven břevnovský klášter a přestavěn klášter broumovský, dal postavit tzv. broumovskou skupinu kostelů od slavných stavitelů Kryštofa a Kiliána Ignáce Dientzenhoferových.

František Antonín Špork byl mecenáš a sběratel barokního umění, nechal vybudovat lázně a hospital Kuks ve východních Čechách nebo například první veřejné divadlo v Praze. Na jeho dvoře působili umělci věhlasných jmen, jako byl Matyáš Braun, Petr Brandl, Michael Heinrich Rentz, Heinrich Rademin, Anton Joseph Geissler, Antonio Denzio a další.

Matyáš Braun byl hvězdou barokního sochařství, jeho dílo, vytvořené především v Kuksu pro hraběte Šporka, se počítá mezi nejvýznamnější výtvarné památky českého i světového baroka, např. sochy Ctností a Neřestí u hospitalu Kuks nebo lesní Betlém – který je unikátní také svým umístěním ve volné přírodě.

Jan Florián Hammerschmidt byl český kněz a farář z kostela Matky boží před Týnem v Praze, spisovatel a vlastenec, který psal zásadně česky či latinsky. Zajímavostí je, že existuje jeho portrét z ruky Michaela Heinricha Rentze, rytce působícího na Šporkově dvoře v Kuksu.

• • •

Kdo jsme my?

Vratislav Levínský z Olešnice je jedním z mnoha pseudonymů úspěšného současného českého dramatika. Od středoškolských studií se věnuje amatérskému divadlu – založil legendární soubor Nejvhodnější medvídci. Mimochodem je také respektovaným matematikem a experimentálním ekonomem. Jeho hry uvádí pražské i brněnské Národní divadlo (*Dotkni se vesmíru a pokračuj*), Divadlo X10 (*Solaris*), Tygr v tísni (*Poincarého domněnka*), Divadlo v Dlouhé (*Ještě žiju s věšákem, čepicí a plácačkou* – tato hra byla i zfilmována) a další. Za hru *Harila* získal v roce 2007 cenu Divadelních novin.

Petr Hašek je uměleckým šéfem nejen GH, ale i Malého divadla v Českých Budějovicích. Občas hraje a dramaturguje, hlavně ale režisuje ostošest – pro dospělé i pro děti. Podílel se na více než 55 projektech, mj. na rodinném muzikálu *Kronikář* (Jihočeské divadlo), *Ztracený svět* (Otáčivé hlediště Český Krumlov), *8 GB tvrdého porno* (Divadlo LETÍ) a kromě jedné (*Já jsem Krabat*) režíroval všech 28 GH inscenací (namátkou *Amor Tyran*, *Fitzli Putzli*, *Dvě komedie v komedii*, *LoutnaCZ*, *Krása střídá nádheru*).

Helena Kobliščková (Kebrtová) je dvorní dramaturgyně GH (a Petra Haška), překládá (dokonce Molière), píše scénáře (i do televize) a písňové texty, aktuálně ve spolupráci se svou malou dcerou Žofinkou. Spolupracuje s budějovickým Malým divadlem (rodinný muzikál *Kronikář*, *Karel – táta vlasti*, aj.) a Divadlem rozmanitostí v Mostě (*Pozor, děti, přijela k nám pouť!*, *Pipi Dlouhá punčocha*). Na GH kontě má k roku 2018 10 inscenací (*Dvě komedie v komedii*, *Magdaléna lascivní a kající*, *V borůvčí* aj.).

Petr Šmíd je především herec. Hraje v pražském Národním divadle, v souboru Tygr v tísni, A Studiu Rubín, v budějovickém Malém divadle, Divadle Josefa Kajetána Tyla, u GH v inscenacích *Valdštejn*, *V borůvčí*, *Krása střídá nádheru* aj. Občas ale skládá hudbu – *Republika Králové* v Klicperově

divadle, *Thelma a Selma* v A Studiu Rubín, *Návštěva* v Národním divadle, spolupracoval s Davidem Hlaváčem na hudbě k GH inscenaci *V borůvčí*. A do toho také režisuje, píše texty, hraje ve filmech a seriálech a vychovává jedno dítě.

Ján Tereba je scénograf, co scénografuje všude. Činoherní studio Ústí nad Labem, Tygr v tísni, ostravská Komorní scéna Aréna, budějovické Jihočeské divadlo i Malé divadlo, Divadlo Masopust, Divadlo Josefa Kajetána Tyla v Plzni a další. S GH se poprvé potkal u inscenace *Magdaléna lascivní a kající*, podruhé u *Ambrosie* a potřetí u *Krásy střídá nádheru*.

Kristýna Šrolová je zakládající členkou GH. Scénografovala 14 GH inscenací (*Amor Tyran*, *Tymián a Citroník rande show*, *Dvě komedie v komedii*, *LoutnaCZ* aj.), hrála ve dvou (*Tymián a Citroník*, *Valdštejn*). V současné době tráví nejvíce času na PR oddělení Městských divadel pražských, kde je zaměstnaná. Kromě toho šíje krásné sukně a jiné praktické věci.

Martin Talaga je mladý choreograf a tanečník původem ze Slovenska. Spolupracuje se Spitfire Company, Laternou Magikou, Divadlem Spektákl, Depresivními dětmi aj. Za pohybový projekt *#SOMA* získal prestižní Cenu České taneční platformy. Má rád folklór a hraje na dudy a na fujaru. S Markem Zelinkou si založili soubor Playboyz. S GH se poprvé setkal při pohybové spolupráci na inscenaci *V borůvčí*, zamilovali jsme si ho se a už ho nepustíme.

Andrea Steckerová se specializuje na české a holandské malířství 17–18. století. Dlouhodobě se zabývá tvorbou Petra Brandla a také žánrovou holandskou malbou. Současně se zajímá o profánní ikonografii. V Národní galerii v Praze kurátorsky spravuje sbírku holandské a italské malby. S GH se poprvé setkala na sympoziu v rámci Festivalu Andreini a u *Tří žen a zamilovaného lovce* se stala nepostradatelnou podporou a odbornou konzultantkou.

